

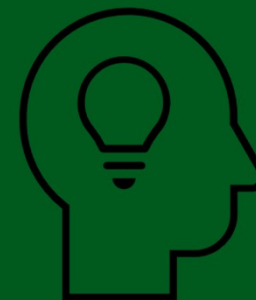

Lapsiin ja nuoriin
kohdistuva
kiusaaminen ja
väkivalta ilmiönä

Taina Laajasalo
Tutkimusprofessori

Finnish Institute for
Health and Welfare

30/01/2026

Miksi tämä aihe on tärkeä?

Kiusaaminen kouluterveyskyselyssä (THL, 2023)

Kiusattu vähintään kerran viikossa:

Perusopetus 4.–5. lk: 9 %

Perusopetus 8.–9. lk: 8 %

Lukio: 2 %

Ammatillinen oppilaitos: 4 %

Osallistunut koulukiusaamiseen vähintään kerran viikossa (2023):

Perusopetus 8.–9. lk: 4 %

Lukio: 1 %

Ammatillinen oppilaitos: 2 %

30/01/2026

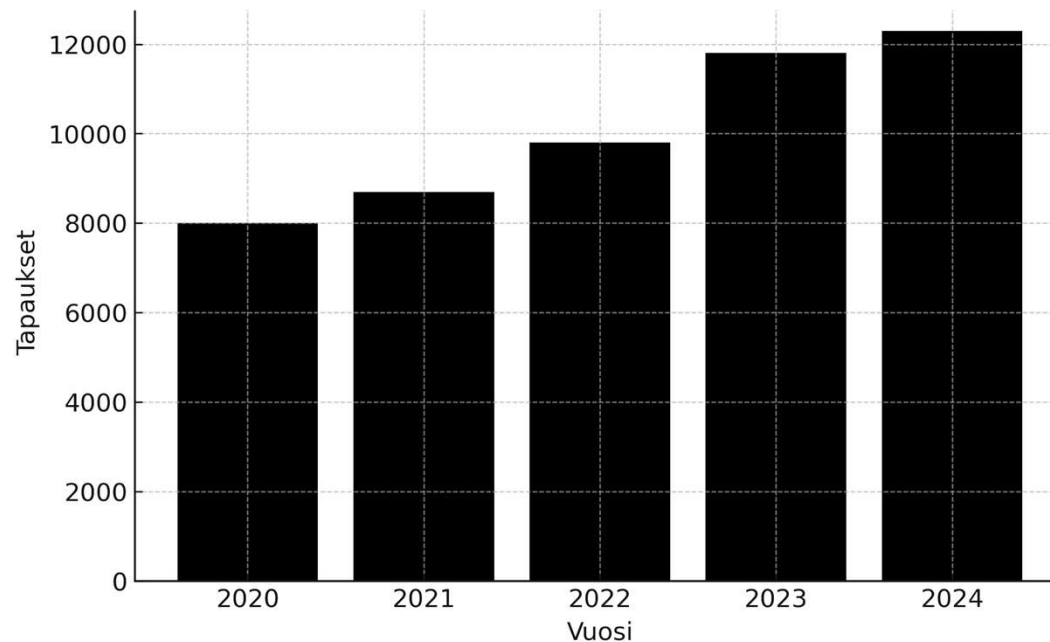
Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan erot ovat osin määrittelykysymyksiä

Osa on sekä kiusaajia että kiusattuja

Vähemmistöihin kohdistuu enemmän kiusaamista

Poliisille tehtyt ilmoitukset kertovat väkivallan määrien kasvusta

HENKEEN JA TERVEYTEEN KOHDISTUVISTA RIKOKSISTA
- ALLE 18-VUOTIAAT ASIANOMISTAJAT

- Vanhempien lapsiinsa kohdistamaa väkivaltaa ilmoitettiin poliisille vuonna 2023 10 % edellisvuotta enemmän (2 900 tapausta)
- Osaa kasvusta voi selittää ilmoitusaktiivisuus

Lähde: poliisihallituksen tilastot

- Etenkin seksuaalirikoksia myös todennäköisesti tapahtuu aiempaa enemmän, sillä tekijöiden on helpompi tavoittaa uhreja verkossa .
- Suurin osa ilmoitetuista nuoriin kohdistuvista seksuaalirikoksista tapahtuu kokonaan tai osittain internetin välityksellä (Hietajärvi, 2023)

30/01/2026

Rikokset

Lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat lisääntyneet rajusti, osoittavat tilastot – asiantuntijat kertovat, miksi

Poliisin tietoon tuli vuonna 2024 kaikkiaan 4 986 epäiltyä lapsiin kohdistunutta seksuaalirikosta. Se oli yli 40 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna.

YLE
27.2.2025

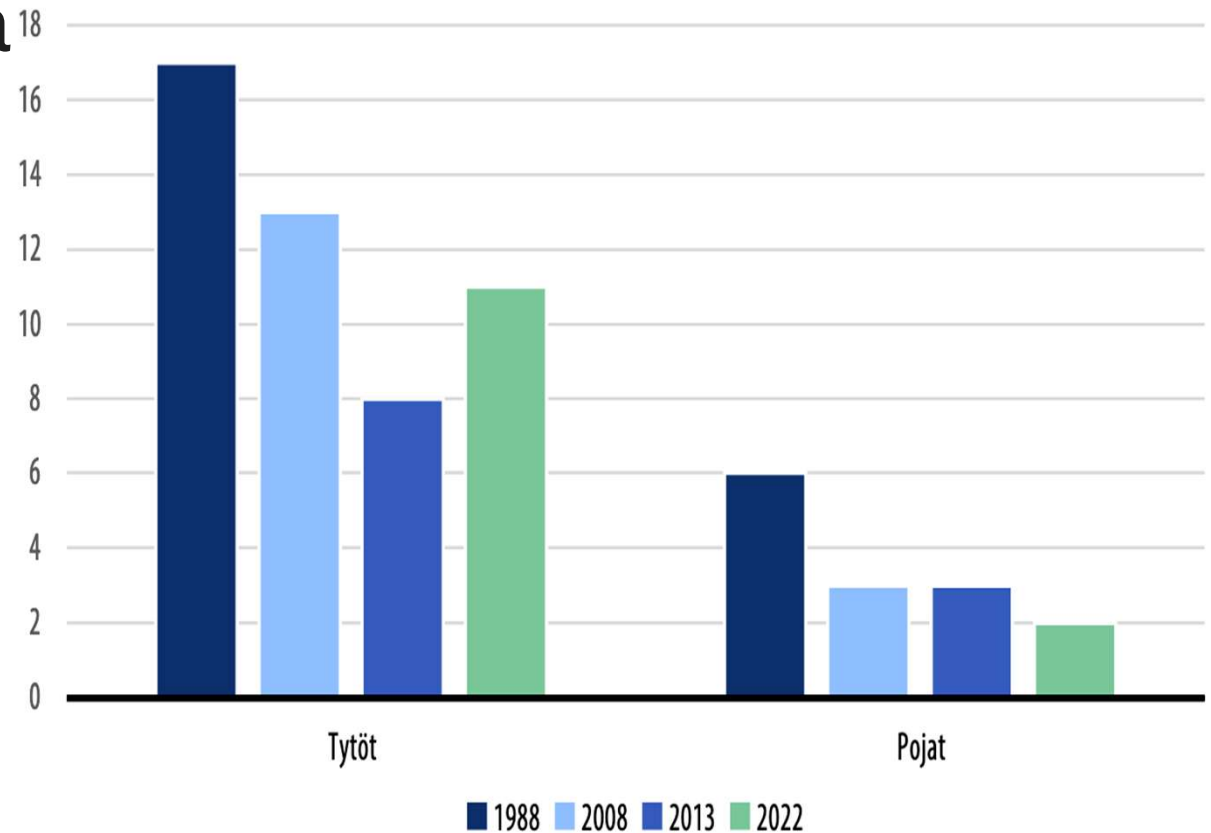
Ilmoitusten lisäksi tarkasteltava myös nuorten omaa kertomaa

- Lapsiuhritutkimus osoittaa suotuisan pitkän aikavälin kehityksen.
- Viime kyselyssä seksuaaliväkivallan määrä nuorilla kääntynyt hienoiseen nousuun
 - pakottaminen ja väkivalta lisääntynyt
 - tuntemattomien osuus toisena osapuolena lisääntynyt

30/01/2026

Seksuaalisen kanssakäymisen kokemukset 9. luokkalaisilla aikuisen kanssa vuosina 1988, 2008, 2013 ja 2022, %

Henkinen väkivalta:

lisääntynyt → 2013 joka neljäs (25 %), 2022 jo joka kolmas (32 %)

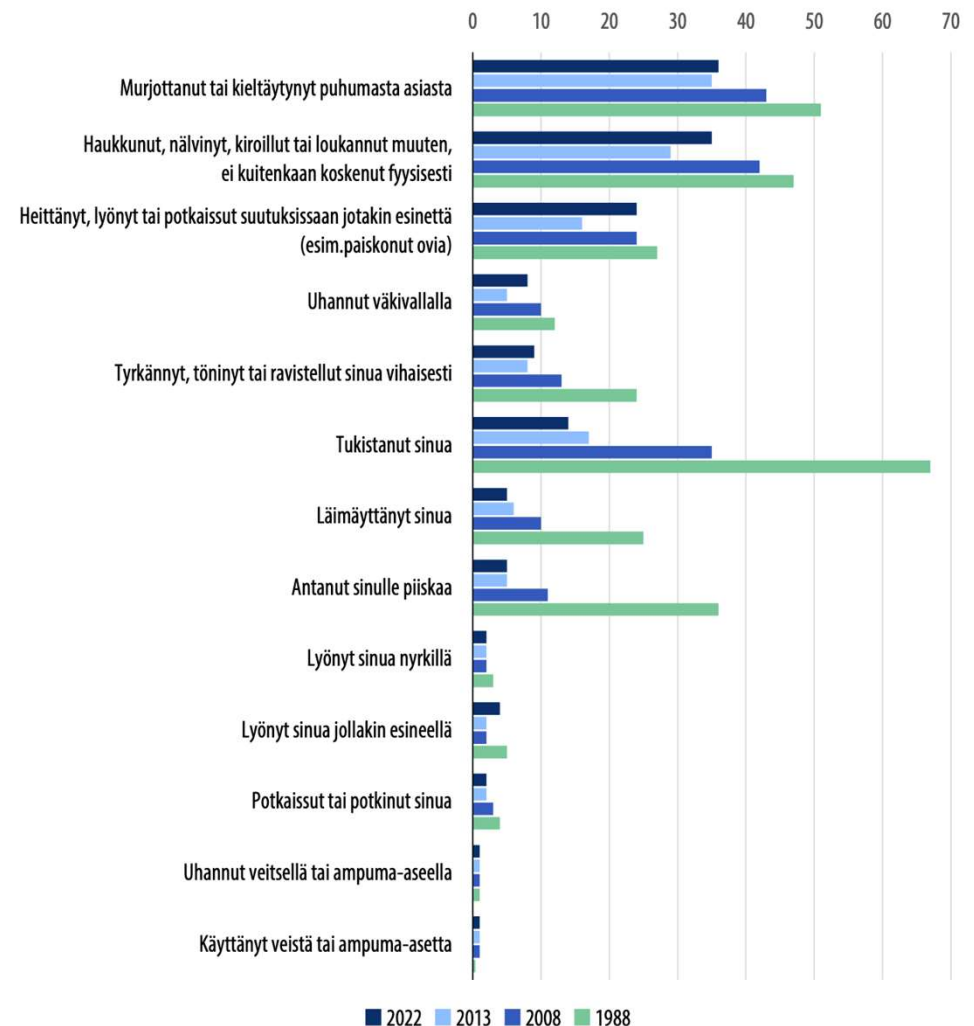
Kuritusväkivalta: vähentynyt, mutta edelleen yli 10 % kertoo tukistamisesta ennen 14 vuoden ikää

Vakava väkivalta: pysynyt ennallaan vuoden 2013 tasolla

Lähde: Lapsiuhritutkimus 2023

9. luokkalaisten kokemukset äidin ja/tai isän käyttämästä perheväkivallasta ennen 14 vuoden ikää vuosina 1988, 2008, 2013 ja 2022, %.

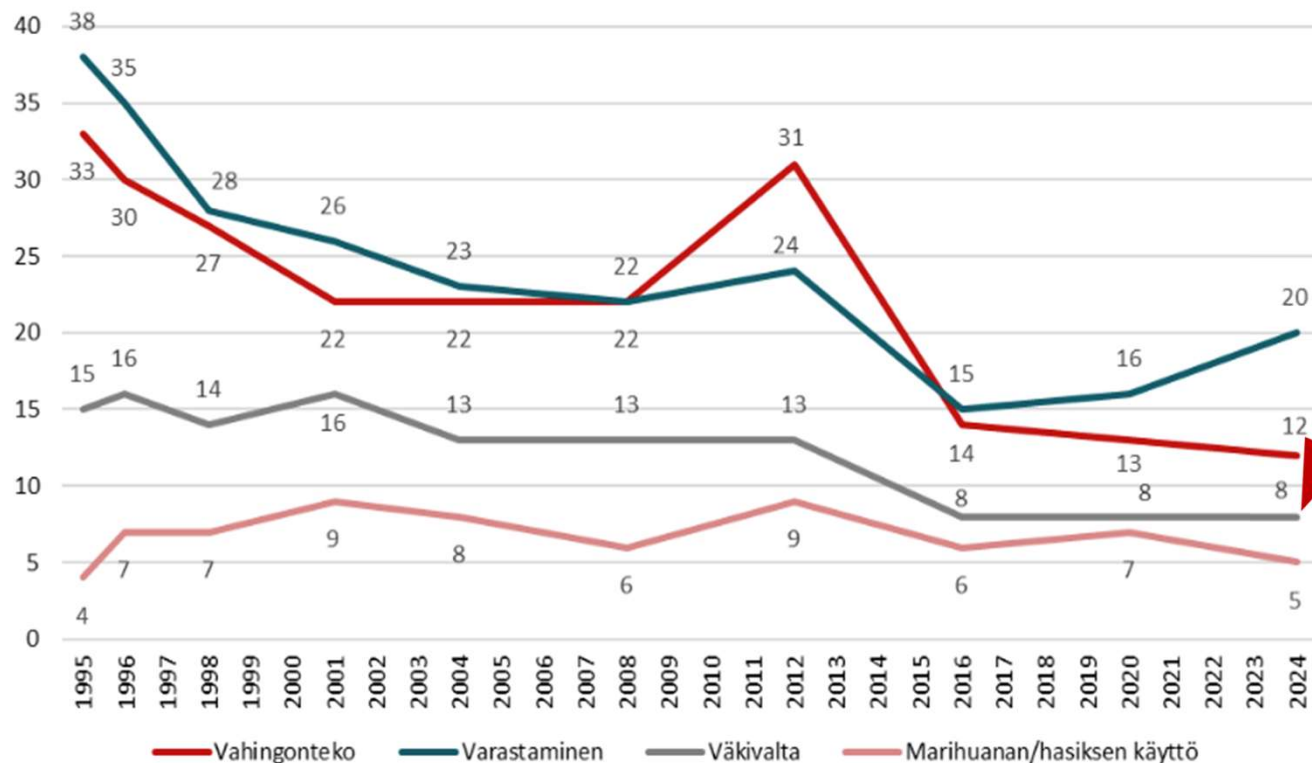

Nuorten välinen väkivalta?

“Nuorten
väkivaltaa on läpi
aikojen
kauhisteltu ja
liioiteltu!

“Väkivalta nuorten
keskuudessa
räjähdysmäisesti
lisääntynyt”

Poliisin tilastoissa ryöstöissä voimakasta kasvua, etenkin alle 15-vuotiaiden tekemänä, mutta tämä ei näy kyselytutkimuksissa

Lapsiuhritutkimuksessa (2022) koulussa tapahtuneiden tekojen osuus kasvanut: pahoinpitelyistä 31% vuonna 2013 ja 41 % vuonna 2022

Kuvio 1 Kuluneen vuoden aikana eri tekotyyppeihin osallistuneiden osuus nuorista 1995-2024, %.

Lähde: Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2024. Krimeo.

Toisen nuoren nöyryyttämistä tai kiusaamista sisältävien videoiden yleisyys ja ilmoittaminen aikuiselle (%)

	%
Nähty sosiaalisessa mediassa videon vieraasta nuoresta	62
Nähty sosiaalisessa mediassa videon oman koulun oppilaasta	22
Kuvannut itse sosiaaliseen mediaan videon	3
Nähty kun joku toinen kuvaa videon	17
Joutunut itse kuvatuksi	4
Nähty itsestään kuvatun videon sosiaalisessa mediassa	3
Ilmoittanut kuvaamisesta tai videoista aikuiselle ^a	13

^a Ei kysytty vastaajilta, jotka ilmoittivat nähneensä ainoastaan heille tuntemattomasta nuoresta kuvatun videon.

(Suonpää, Raeste, Saartenoja, 2024; Nuorisoriikollisuuskysely 2024)

Väkivallan esiintyvyyteen mahdollisesti kytkeytyviä yhteisö- ja yhteiskunnallisen tason ilmiöitä

- Muutokset ilmoitusalttiudessa, ”herkistyminen”
- Rajoittamaton verkkoelämä, jossa niukasti aikuisten tukea ja valvontaa
- Nuorisoväkivallan osalta väkivallan saama huomio somessa lisää käyttäytymisen palkitsevuutta ja normalisoi sitä
- Yhteiskunnan yleisesti aggressiivinen ja polarisoitunut keskusteluilmapiiri
- Sote-palvelujärjestelmän kyky vastata perheiden tarpeisiin heikentynyt
- Toimeentulon vaikeudet lisääntyneet
- Mielenterveysoireiden lisääntyminen pandemian aikana ja sen jälkeen
- Osalla sota-, väkivalta- ja traumakokemuksilla ylisukupolvisia vaikutuksia

Väkivalta jää aikuisilta suurelta osin piiloon – vertaisryhmän merkitys asian ilmitulossa suuri

- Suurin osa lapsista kertoo kokemuksistaan jollekin, mutta silti valtaosa tapauksista jää aikuisilta piiloon
 - Seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneista vain 12% raportoi kertoneensa asiasta viranomaisille (Lahtinen, 2022)
 - Kaverit keskeisessä roolissa ensimmäisen tiedon saajina, erityisesti nuorten osalta (Hietämäki, 2020; Lahtinen, 2022)
 - Yleisimpiä syitä olla kertomatta: epäily siitä, ettei kukaan olisi kiinnostunut tai halukas auttamaan, tai ettei asia ollut riittävän vakava siitä kertomiseksi

Kiusaaminen ja väkivalta kytkeytyvät muihin haitallisiin lapsuusajan kokemuksiin

Väkivalta	Laiminlyönti	Perheongelmat	Yhteisötaso
Fyysinen	Fyysinen	Mielenterveyden ongelmat	Köyhyys
Emotionaalinen	Emotionaalinen	Vanhemman vankeustuomio	Rasismi
Seksuaalinen		Vanhempien välinen väkivalta	Turvattomat asuinolot
		Päihteiden käyttö	Sota
		Ero	

Erityisesti haitallisten lapsuusajan kokemusten (ACE) kasautuminen on haitallista kaikilla kasvun ja kehityksen osa-alueilla

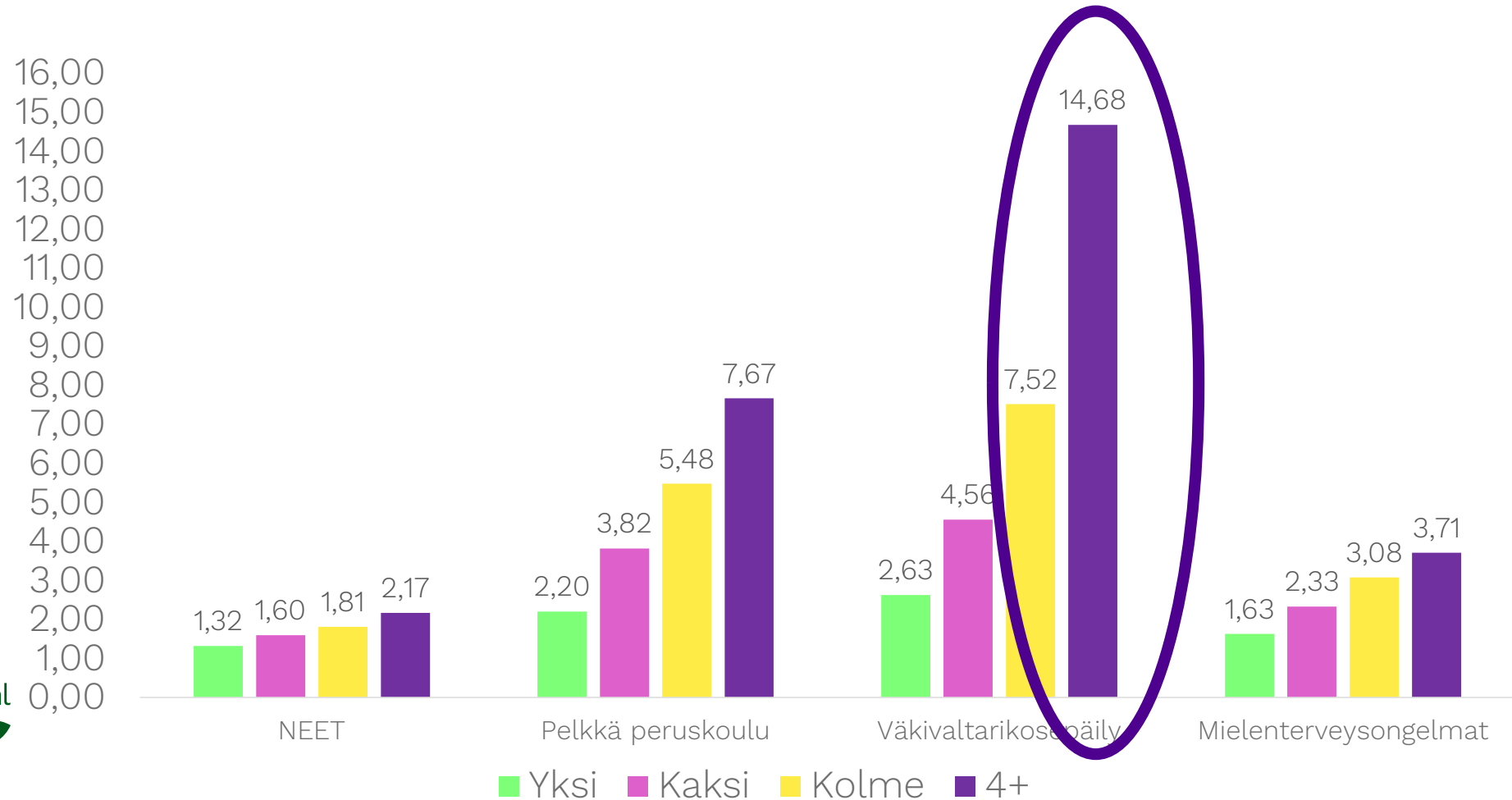
- ≥ 6 ACE-kokemusta lyhentää elinikää keskimäärin lähes 20 vuodella (Brown ym., 2009)

ACE-kokemusten yhteys NEET-statukseen, 2. asteen koulutukseen, väkivaltarikosepäilyyn ja mielenterveysongelmiin 18-20 vuotiaana (OR, vetosuhte)

Lapseen kohdistuva väkivalta, vanhemman väkivaltarikostuomio, toimeentulotuki, vanhemman vakava mielenterveyshäiriö, vanhemman päihdehäiriö, vanhemman kuolema, avioero (n = 279 444)

Laajasalo ym., käsikirjoitus arvioitavana

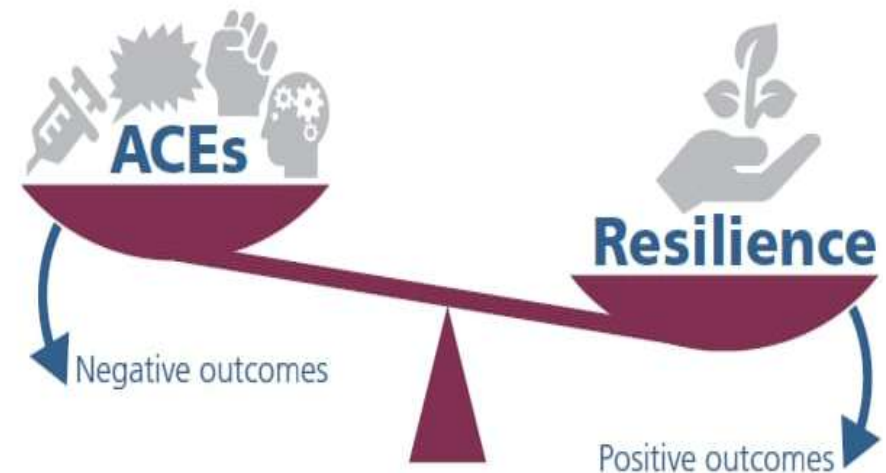

Myös lasta suojaavia tekijöitä tunnistettu kymmeniä –koulu luo niistä useita!

Positive childhood experiences; benevolent childhood experiences

- Tyytyväisyys kouluun
- Myönteiset perhe-, vertais-, seurustelu- ja opettajasuhteet
- Sosiaaliset taidot
- Kyky reflektoida ja mentalisoida
- Hyvä akateeminen itsetunto

Adapted from: Center on the Developing Child, Harvard University. See <https://developingchild.harvard.edu/science/key-concepts/resilience/>

Gubbels, J., Assink, M. & van der Put, C.E. Protective Factors for Antisocial Behavior in Youth: What is the Meta-Analytic Evidence?. *J. Youth Adolescence* 53, 233–257 (2024). Baglivio, M. T., & Wolff, K. T. (2021). Positive Childhood Experiences (PCE): Cumulative Resiliency in the Face of Adverse Childhood Experiences. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 19(2), 139–162

Narayan, A. J., Rivera, L. M., Bernstein, R. E., Harris, W. W., & Lieberman, A. F. (2018). Positive childhood experiences predict less psychopathology and stress in pregnant women with childhood adversity: A pilot study of the benevolent childhood experiences (BCEs) scale. *Child Abuse and Neglect*, 78, 19–30.

Kiitos!

30/01/2026